

BESLUT

2020-03-30

Dnr: 19/03895

SAKEN

SVT Forum, SVT2, 2019-11-18, inslag om antisemitiska konspirationsteorier; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget bestod av ett förinspelat föredrag från ett seminarium som anordnades av Svenska kommittén mot antisemitism och Forum för levande historia. Föredraget handlade om antisemitiska konspirationsteorier i sociala medier och hölls av en författare och journalist som nyligen skrivit en bok i ämnet.

Medan föreläsaren talade så visades flera exempel på inlägg med antisemitiska konspirationsteorier upp på en bildskärm. Upphovspersonerna bakom en del av inläggen var anonymiserade, medan andra syntes med namn och bild. Ett av inläggen hade publicerats i sociala medier av NN, vars namn och bild syntes. I anslutning till det sa föreläsaren följande.

Man kan ta ett par exempel. Jag har maskerat vissa av de här namnen, jag vet inte, man brukar ju göra det. Men vissa av de här personerna är ju offentliga och långt ifrån några privatpersoner i sin gärning. En av dem är [NN], som är en sådan här "grand old man" i konspirationsträsket, som har tiotusentals följare i sociala medier, väldigt omhuldad. Han brukar beskrivas som räntekritiker och en sådan som kritiserar det ekonomiska systemet. Men det är uppenbara antisemitiska drag i hans inlägg. Han pratar om att George Soros destabiliserar länder genom sina NGO:s och att George Soros finansierar Expo och den svenska politikerskolan, att det är George Soros som styr Wallenberg och som ser till att den svenska kronan kraschade 1992, och så vidare, och så vidare. Han använder sig också av begreppet anglozionister som är ett kodord, åtminstone "zionister", med "z", är ett kodord för judar. Och där ser ni också ett inlägg som sprids i [en grupp på Facebook] som ju länge har varit den stora gruppen på Facebook. Poängen med George Soros-konspirationsteorierna, det är att de sprids långt utanför de gängse antisemitiska kretsarna. De har blivit allmängods på många sätt.

Sedan fortsatte föreläsningen med exempel på antisemitiska konspirationsteorier i sociala medier. Ett av de exempel som togs upp var konspirationsteorin ”white genocide”, enligt vilken George Soros skapat flyktinginvandringen från Mellanöstern till Europa. I anslutning till det visades ett inlägg i sociala medier som författats av en namngiven svensk komiker. Föreläsaren sa följande.

Och där ser man också att [komikern] har delat en text som är alldeles uppenbart antisemitisk. Och ni kanske känner till vem han är. Och han är ju en offentlig person så därför låter jag det stå som det är. ”Den khazar-judiske Rothschild-torpeden George Soros var den huvudsaklige organisatören bakom den så kallade ’flyktingkrisen’ 2015. Globalisterna driver på för folkomflyttningar för att slå sönder nationerna”. Här har ni liksom den här teorin om white genocide koncentrerad.

Därefter fortsatte inslaget med att föreläsaren diskuterade fler exempel på antisemitiska konspirationsteorier.

ANMÄLAN

Anmälaren anser sammanfattningsvis att flera personer, främst NN, felaktigt blev utpekade som ”judehatare” och som ”spridare av judiska konspirationsteorier”. Anmälaren anför även att de utpekade personerna inte fick en chans att försvara sig mot påståendena.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) har fått yttra sig över om inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet. SVT anser att inslaget överensstämmer med detta krav och anför i huvudsak följande.

Under år 2019 rapporterades det återkommande gånger i olika medier om att antisemitismen ökar i Sverige och att det är ett allvarligt samhällsproblem. Med tanke på *SVT Forums* uppdrag, att fördjupa publikens kunskap i olika samhällsfrågor, var det därför en angelägen och viktig konferens för SVT att filma. *SVT Forum* sänder i huvudsak direktsända och förinspelade oredigerade sändningar ur samhällsdebatten i frågor kring demokrati och politik. Bland annat riksdagsdebatter, föreläsningar och möten där det inte finns någon programledare eller annan företrädare för SVT på plats. Redaktionen har alltså ytterst begränsade möjligheter att inhämta kommentarer från en eventuellt utpekad part. Den aktuella sändningen var en utsändning av ett arrangemang som SVT inte arrangerade och därmed inte hade full kontroll över. Denna programform anser SVT vara väl etablerad för publiken.

Den aktuella föreläsaren var en tillfällig medverkande för vilken det enligt granskningsnämndens praxis kan ställas lägre krav på opartiskhet och saklighet. Föreläsaren talade om olika exempel på konspirationsteoretiska inlägg med antisemitiska drag. Dessa har postats i offentliga grupper i sociala medier.

SVT kan inte finna att föreläsaren kallade eller framställde NN eller komikern som ”judehatare” vilket anmälaren skriver. Kommentarer om innehållet i olika personers postningar var allmänt hållna och med tanke på sammanhanget ansåg redaktionen att kommentarerna inte var av sådan karaktär att det riktades sådan allvarlig kritik att NN borde ha getts utrymme att bemöta den.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att kraven på opartiskhet och saklighet gäller fullt ut för den aktuella sändningen. Det förhållandet att SVT inte var arrangör av det aktuella seminariet medför inte att dessa krav kan ställas lägre.

Nämnden konstaterar vidare att föreläsaren varken sa att NN eller komikern var judehatare eller antisemiter. Föreläsaren sa dock att de delat antisemitiska texter i sociala medier och att NN var konspirationsteoretiker. Dessa uttalanden utgick från offentliga inlägg som de aktuella personerna själva publicerat på sociala medier och som redovisades i sin helhet för tittarna som därmed hade möjlighet att bilda sin egen uppfattning om dem. Uttalandena handlade inte om komikern och NN i första hand, utan var en del av en bredare analys av antisemitiska konspirationsteorier som företeelse. Mot den bakgrunden anser nämnden att de inte utgjorde sådan kritik som borde ha fått bemötas av de utpekade personerna. Inslaget strider därför inte mot kravet på opartiskhet.

Vad anmälaren i övrigt anför medför inte att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Johannes Wik. I beredningen av ärendet har även handläggaren Hugo Faber deltagit.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Johannes Wik

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.